

Yleisten asioiden neuvosto 26.1.2026; Neuvostoraportti

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto

Puheenjohtajavaltio Kypros esitteli puolivuotiskautensa prioriteetit. Puheenjohtajavaltion tavoitteena on edistää EU:n strategista riippumattomuutta ja vahvistaa unionin globaalia roolia keskittyen turvallisuuteen, puolustusvalmiuteen, kilpailukykyyn ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen sekä yhteisiin arvoihin. Edistyminen seuraavan monivuotisen rahoituskehyn käsittelyssä on puheenjohtajakauden asialistan kärjessä.

Ministerit kävivät keskustelun eurooppalaisesta demokratian kilvestä. Jäsenvaltiot painottivat ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjuntaa (FIMI) ja yhteiskunnallisen resilienssin laajempaa vahvistamista, ml. vapaa ja riippumaton media, kansalaisyhteiskunnan rooli ja kansalaisten medialukutaito. Esille nostettiin myös digitaalisen toimintaympäristön suojaaminen ja vaaliturvallisuus. EU-tason yhteistyötä ja koordinaatiota sekä yhteistyötä ehdokasmaiden kanssa pidettiin tärkeänä. Uutta keskusta perustettaessa tulisi kuitenkin välttää päällekkäisyyksiä.

Neuvosto jatkoi vuotuista oikeusvaltiovuoropuhelua keskustelemalla oikeusvaltiotilanteesta Tanskassa, Virossa, Kreikassa ja Espanjassa. Oikeusvaltiovuoropuhelun maakohtaisia keskusteluja jatketaan toukokuun yleisten asioiden neuvostossa Ranskan, Kroatian, Italian ja Latvian maalukujen pohjalta.

Suomea edusti kokouksessa eurooppaministeri Joakim Strand.

A-kohtien hyväksyminen

A-kohdat hyväksyttiin asiakirjojen 5532/26 ja 5531/26 mukaisesti. Osana A-kohtia neuvosto hyväksyi ilman keskustelua asetuksen putkikaasun ja nesteytetyn maakaasun (LNG) tuonnin vaihteittaisesta lopettamisesta Venäjältä EU:hun (REPowerEU-asetus).

Kyproksen puheenjohtajakauden prioriteetit

Puheenjohtajavaltio Kypros (eurooppaministeri Marilena Raouna) esitteli tulevan puolivuotiskauden prioriteetit. Kyproksen puheenjohtajakauden tavoitteena on edistää EU:n strategista riippumattomuutta ja vahvistaa unionin globaalia roolia poikkeuksellisen haastavassa geopoliittisessä ympäristössä keskittyen mm. turvallisuuteen, puolustusvalmiuteen, kilpailukykyyn ja yhteisiin arvoihin. Edistyminen seuraavan monivuotisen rahoituskehyn käsittelyssä on puheenjohtajakauden asialistan kärjessä. Yleisten asioiden neuvoston keskeisiin prioriteetteihin kuuluvat myös laajentuminen, yksinkertaistaminen, oikeusvaltio, demokraattiset arvot sekä EU:n ja Ison-Britannian suhteet.

Kyproksen puheenjohtajakauden prioriteetit saivat jäsenvaltioiden laajan tuen. Euroopan strategisen riippumattomuuden vahvistamista pidettiin erittäin ajankohtaisena ja tärkeänä tavoitteena. Keskustelussa korostettiin muun muassa Ukrainan tukemista, Euroopan puolustusvalmiuden ja kilpailukykyyn

vahvistamista, meriittipohjaisen laajentumisen edistämistä sekä tasapainoisen ja tulevaisuuteen katsovan rahoituskehityksen merkitystä. Tanska kiitti saamastaan vahvasta tuesta ja solidaarisuudesta Grönlannin kysymyksessä.

Suomi totesi vahvan tukensa puheenjohtajavaltiolle. Euroopan turvallisuuden ja kilpailukyvyn vahvistaminen on keskeistä. On tuettava Ukrainaa ja lisättävä painetta Venäjää kohtaan. Erityistä huomiota on kiinnitettävä EU:n itäiseen ulkorajaan ja arktiseen alueeseen. Tarvitaan yhtenäinen ja myös kilpailukykyllisesti vahva unioni. TKI-panostukset ovat keskeisiä. Suomi tukee täysin Tanskaa ja Grönlantia.

Eurooppalainen demokratian kilpi

Komissio (johtava varapuheenjohtaja Virkkunen) muistutti, että demokratian kilpeä koskeva tiedonanto esiteltiin 17.11.2025 yleisten asioiden neuvostossa. Komission esityksessä hahmotellaan demokratian kilven yhteiset toimet sekä uusi demokraattisen resilienssin keskus, joka toimisi eri toimijoita yhdistävänä rakenteena. Keskus olisi avoin myös ehdokasmaille. Toiminta on tarkoitus käynnistää ministeritasolla helmikuun yleisten asioiden neuvoston yhteydessä. Keskuksen työ linkittyisi tiiviisti muihin EU-toimiin, kuten digipalvelusäädökseen liittyvä poikkeama- ja kriisiprotokolla, ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää (FIMI) ja disinformaatiota koskeva suunnitelma, EU:n vaaliyhteistyöverkoston (ECNE) työ, median ja medialukutaidon vahvistaminen sekä digitaalisten sääntöjen kehittäminen. Kokonaisuuden onnistuminen edellyttää tehokasta koordinaatiota ja riittävää rahoitusta.

EU:n ulkosuhdehallinto (EUH) painotti puheenvuorossaan tarvetta nopeaan reagointiin tarvittaessa.

Käydyssä keskustelussa ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjuntaa (FIMI) painotettiin keskeisenä prioriteettina. Tarvitaan käytännön työkaluja, nopeaa reagointia, kattavaa tilannekuvaa ja vahvaa EU-tason koordinaatiota.

Useat jäsenvaltiot korostivat vapaan ja riippumattoman median merkitystä toimivalle demokratialle. Myös yhteiskunnallisen resilienssin laajempi vahvistaminen, ml. kansalaisyhteiskunnan keskeinen rooli sekä kansalaisten medialukutaito ja osallistuminen (erityisesti nuoret), nousi laajalti esille.

Esille nostettiin myös digitaalisen ympäristön suojaaminen, tekoälyn riskit ja alustatalouden haasteet, ml. digipalvelusäädöksen (DSA) toimeenpano, alustojen vastuut ja erittäin suurien alustojen (VLOP) valvonta.

Lisäksi huomiota kiinnitettiin vaaliyhteistyöhön ja vaaliturvallisuuteen. On jaettava parhaita käytäntöjä sekä kehitettävä rajat ylittävän vaalivaikuttamisen torjuntaa ja digitaalisen ympäristön riskien hallintaa.

EU-tason yhteistyötä ja koordinaatiota sekä yhteistyötä ehdokasmaiden ja laajemmin unionin naapuruston kanssa pidettiin tärkeänä. Uuden demokraattisen resilienssin keskuksen osalta korostettiin tarvetta välttää päällekkäisiä rakenteita (ml. jo olemassa olevat RAS-, ECNE- ja StratCom-rakenteet), varmistaa tehokas työnjako EU-tason toimijoiden välillä ja tukea kansallisia rakenteita.

Suomi piti EU:n demokratiakilpeä ja kansalaisyhteiskuntastrategiaa tervetulleina ja ajankohtaisina. Demokratia, oikeusvaltioperiaate ja perusoikeudet ovat EU:n perusta. On jatkettava pitkäjänteistä työtä niiden edistämiseksi. Elinvoimaisella kansalaisyhteiskunnalla on keskeinen rooli toimivassa demokratiassa. Sanan- ja mielipiteenvapauden turvaaminen on tärkeää. On hyvä, että demokratiakilvessä on tunnistettu riippumattoman, vapaan ja itsenäisen median merkitys sekä journalistisen median kohtaamat haasteet nykyisessä toimintaympäristössä. Toimet tasapuolisten kilpailuedellytysten turvaamiseksi mediayhtiöiden ja suurten alustojen välillä ovat tervetulleita. Demokratian kehittäminen edellyttää kokonaisvaltaista otetta ja yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Teknologiavetoisessa kulttuurissa on tärkeä lisätä kriittistä medialukutaitoa ja tietoisuutta kyberrikkeistä. Tarvitaan ihmiskeskeistä lähestymistapaa, jossa korostetaan kansalaisten osaamispääoman vahvistamista ja aktiivista osallistumista digitaalisessa yhteiskunnassa. Verkkoavusteisen rikollisuuden torjunta on tärkeää. Yhteistyötä tarvitaan digitaalisen ympäristön suojelemiseksi. Demokratian kehittämisessä ja haasteisiin vastaamisessa tarvitaan verkostomaista työotetta. Yhteistyötä on tiivistettävä, jotta voidaan vastata Venäjän kaltaisten toimijoiden pyrkimykseen horjuttaa eurooppalaisia demokratioita ja vaikuttaa niihin. Demokraattisen resilienssin keskus voisi tuoda lisäarvoa tuomalla yhteen keskeisiä eurooppalaisia toimijoita ja edistämällä yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden, laajentumiskumppaneiden ja muiden samanmielisten kumppanien ja järjestöjen kanssa.

Komissio totesi EU:n demokratiioihin kohdistuvan kasvavassa määrin informaatiovaikuttamista, mikä edellyttää muun muassa tietotilan suojaamista, medialukutaidon vahvistamista ja riippumattoman median tukemista. Media-alustojen vastuu korostuu. Päällekkäisiä rakenteita ei tule luoda, vaan uuden keskuksen on toimittava osana jo olemassa olevaa yhteistyötä.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelua jatketaan työryhmätasolla. Aiheeseen on tarkoitus palata myös 24.2. yleisten asioiden neuvoston yhteydessä.

Vuotuinen oikeusvaltiovuoropuhelu: maakohtainen keskustelu

Ministerit kävivät vuotuisen oikeusvaltiovuoropuheluun liittyvät maakohtaiset keskustelut keskittyen oikeusvaltiotilanteeseen Tanskassa, Virossa, Kreikassa ja Espanjassa.

Komissio (johtava varapuheenjohtaja Virkkunen) piti hyvänä neuvostossa vakiintunutta menettelyä keskustella oikeusvaltiokertomuksen pohjalta jäsenvaltioiden oikeusvaltiotilanteesta. Komissio korosti jäsenvaltioiden ja toimielimien yhteistä vastuuta ja roolia oikeusvaltioperiaatteen turvaamisessa ja ylläpitämisessä. Komissio on sitoutunut käymään vuoropuhelua jäsenvaltioiden kanssa. Vuotuisen oikeusvaltiokertomuksen myötä muodostunut sykli on vahva, objektiivinen, syrjimätön ja osallistava. Komissio kannusti jäsenvaltioita osallistumaan aktiivisesti vuoropuheluun ja jakamaan parhaita käytäntöjään.

Kutakin maakohtaista vuoropuhelua varten oli varattu aikaa puoli tuntia. Komissio esitteli ensin ao. jäsenvaltiota koskevan maaluvun keskeiset löydökset vuoden 2025 oikeusvaltiokertomuksessa, minkä jälkeen ao. jäsenvaltio kertoi viimeisimmistä keskeisistä kehityskuluista ja kansallisen oikeusvaltiokehityksensä erityispiirteistä. Tämän jälkeen muilla jäsenvaltioilla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä tai huomioita.

Käytetyissä puheenvuoroissa kiinnitettiin huomiota muun muassa oikeuslaitoksen riippumattomuuteen, tekoälyn hyödyntämiseen oikeuslaitoksen digitalisoinnissa, oikeuslaitoksen houkuttelevuuteen työnantajana, tuomioistuinten työtaakkaan, mediasääntelyyn ja toimittajien suojeluun, korruptiontorjuntaan, ulkomaisen lahjonnan valvontaan, korkean tason tehtävien pyörövi-ilmioon, lobbausta koskevaan sääntelyyn, asiakirjojen saatavuuteen ja julkisten kuulemisten merkitykseen lainsäädäntömenettelyssä.

Suomi esitti vuoropuheluosuuksissa tarkentavia kysymyksiä rikosoikeudellisen menettelyn digitalisoinnista sekä julkisen tiedon ja asiakirjojen saatavuuden parantamisesta.

Komissio kiitti puheenjohtajaa keskustelun järjestämisestä ja jäsenvaltioita avoimesta ja arvokkaasta keskustelusta. On tärkeää ennakoida mahdollisia ongelmia ja jakaa parhaita käytäntöjä. Komissio tarkastelee parhaillaan jo uutta oikeusvaltiosykliä. Vuoden 2026 maavierailut on aloitettu viime viikolla.

Puheenjohtaja totesi, että vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun maakohtaisia keskusteluja jatketaan toukokuun yleisten asioiden neuvostossa Ranskan, Kroatian, Italian ja Latvian maalukujen pohjalta.

Muut asiat

Ranska ja Portugali nostivat esille EU:n syrjäisimpien alueiden merkityksen.

Espanja kiinnitti huomiota Atlanttia koskevan EU:n makroaluestrategian laatimiseen.

Yleisten asioiden neuvoston kokouksen yhteydessä järjestetyllä epävirallisella aamiaisella ministerit keskustelivat yksinkertaistamisesta ja paremmasta sääntelystä Euroopan parlamentin valiokuntien puheenjohtajakokouksen puheenjohtajan Bernd Langen kanssa.

Suomen edustajat
Ministeri Strand ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
5529/26

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite